

ТЕМА 13

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1. Поняття та види ефекту.
2. Ефективність діяльності та система її показників.
3. Оцінка ефективності інвестиційних проектів підприємства
4. Напрями підвищення ефективності діяльності підприємства.

1. Поняття та види ефекту.

- **Ефект** (від лат. effectus – виконання, дія) означає результат, наслідок певних причин, дій.
- Економічний ефект – виражений у вартісній (грошової) формі результат будь-яких дій (зокрема, господарських заходів).
- $E = P - Z$

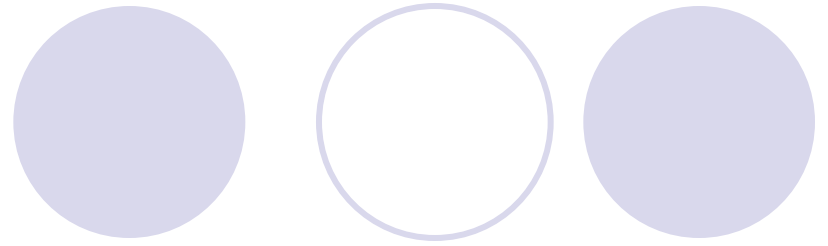
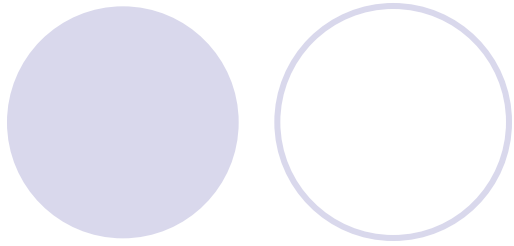
На рівні підприємства:

- зростання прибутку;
- приріст заробітної плати працівників підприємства;
- економія заробітної плати внаслідок вивільнення працюючих;
- заощадження сировини, енергії і матеріалів тощо.

- **Економічна ефективність** – це вид ефективності, що характеризує результативність діяльності економічних систем (підприємств, територій, національної економіки).
- $E_{\phi} = E / Z$

2. Ефективність діяльності та система її показників.

- *Ефективність виробництва - категорія, яка характеризує віддачу, результативність виробництва.*
- *свідчить не лише про приріст обсягів виробництва, а й про те, якою ціною, якими витратами ресурсів досягається цей приріст, тобто свідчить про якість економічного зростання.*

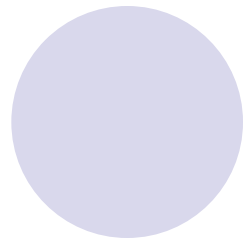
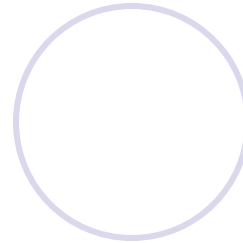
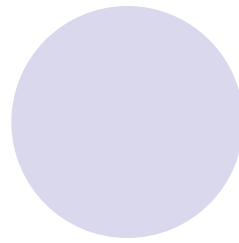
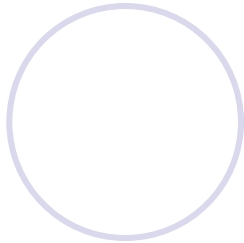
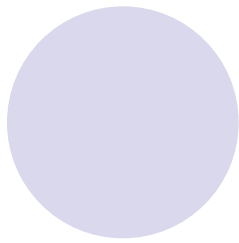

$$\text{Ефективність (продуктивність)} = \frac{\text{Результати}}{\text{Ресурси (витрати)}}$$

Види ефективності:

- Економічна
- Соціальна
- Локальна (комерційна)
- Народногосподарська
- Абсолютна
- Порівняльна
- Первинна
- Мультиплікаційна
- синергічна
- Дифузійний ефект
- Резонансний ефект
- Ефект “стартового вибуху”
- Ефект акселерації

Ефективність виробництва

Економічна ефективність — це досягнення виробництвом найвищих результатів за найменших витрат живої та уречовленої праці або зниження сукупних витрат на одиницю продукції

Соціальна ефективність — це ступінь відповідності результатів виробництва соціальним потребам суспільства, інтересам окремої людини

Показники економічної ефективності:

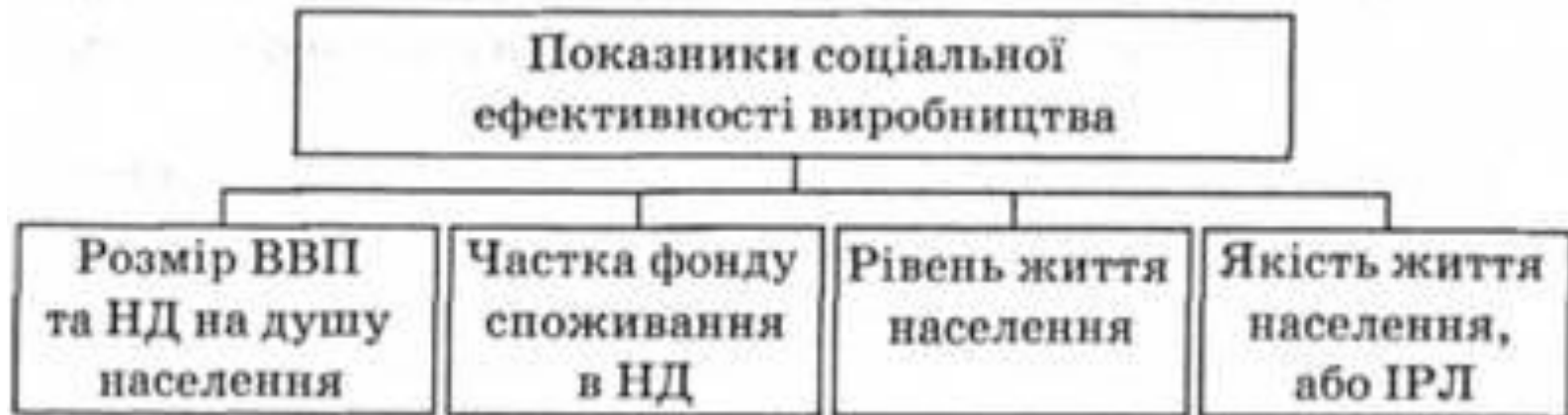
- Продуктивність праці = $Q / Ч$
- Трудомісткість = $Ч / Q$
- Фондовіддача = Q / OF
- Фондомісткість = OF / Q
- Матеріаловіддача = $Q / Матер$
- Матеріаломісткість = $Матер / Q$
- Капіталомісткість = $К / Q$
- Екологоефективність = $E0 - (A+B+C)$

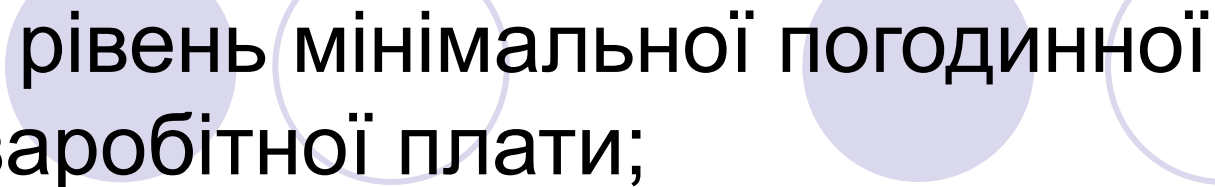
Інтегральний показник ефективності:

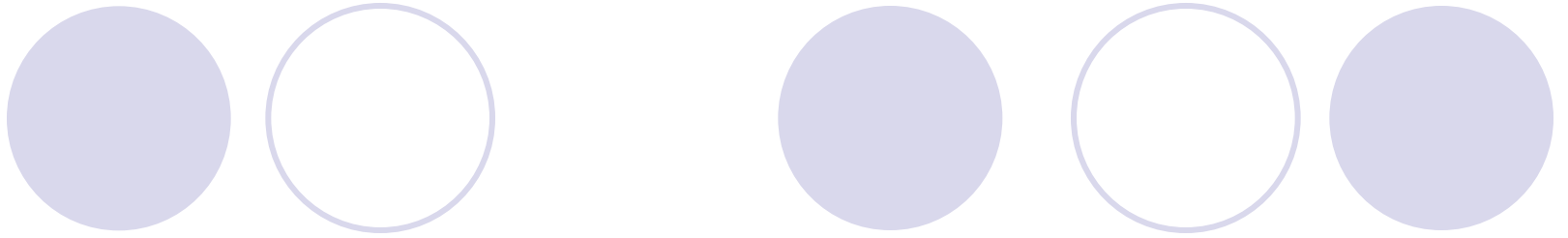
$$E = \frac{\Pi}{P + M + \gamma \Phi},$$

- **Π** - обсяг виробленої продукції;
- **P** - затрати робочої сили;
- **M** - витрати матеріалів;
- **Φ** - витрати основних виробничих фондів;
- **γ** - коефіцієнт переведення витрат одноразових вкладень в основні фонди.

Показники соціальної ефективності виробництва

-
- - рівень мінімальної погодинної заробітної плати;
 - - рівень безробіття;
 - - коефіцієнт народжуваності;
 - - рівень охорони здоров'я;
 - - - якість і комфортність житла;
 - - тривалість робочого тижня;
 - - умови праці та її безпеки

- Узагальнюючий показник ефективності застосовуваних ресурсів підприємства (організації)

$$E_{зр} = \frac{V_{чп}}{Чп + (\Phi_{ос} + \Phi_{об}) \times k_{пвп}}$$

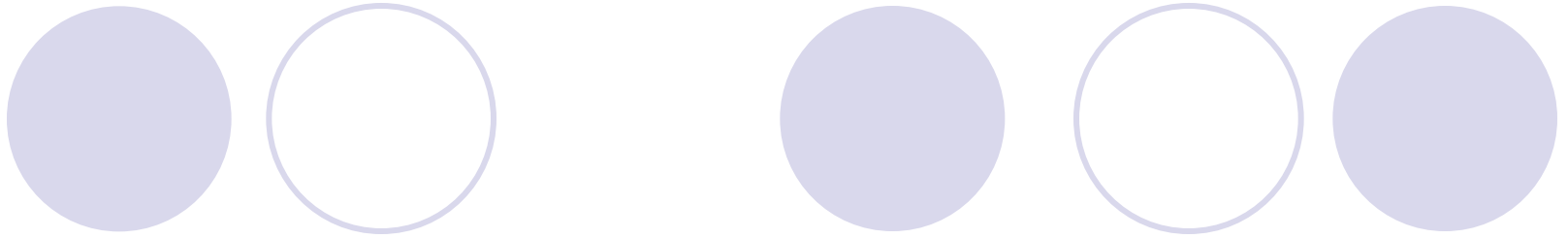
3. Оцінка ефективності інвестиційних проектів підприємства

Інвестиційний процес характеризується як надходженням відповідних доходів, так і здійсненням інвестиційних витрат.

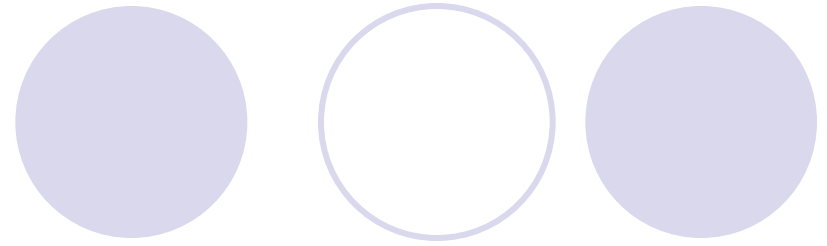
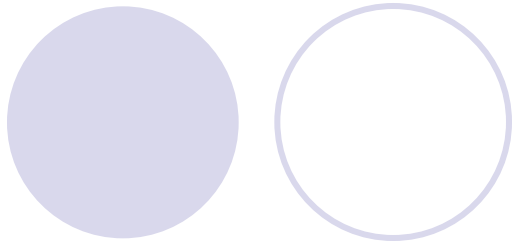
Якщо сума доходів, пов'язаних із реалізацією проекту, перевищує суму інвестиційних витрат, підприємство одержує чистий інвестиційний дохід або “позитивний грошовий потік” (**positive cash flows**).

Якщо сума інвестиційних витрат більша, ніж сума отриманих доходів, то підприємство має так звані чисті інвестиційні витрати або “відплив грошових коштів” (**cash on flay**).

Уся сукупність позитивних і негативних грошових потоків протягом періоду реалізації інвестиційного проекту має назву “чистий грошовий потік” (**net cash flow**).

- Однією з базових концепцій теорії фінансового аналізу інвестиційних проектів є оцінка вартості грошей у часі.
- З цією концепцією пов'язана необхідність проведення процесів *дисконтування* (визначення теперішньої вартості) та *нарощення* (визначення майбутньої вартості грошових потоків у вигляді інвестиційних доходів і витрат).

- 1. Чистий грошовий потік

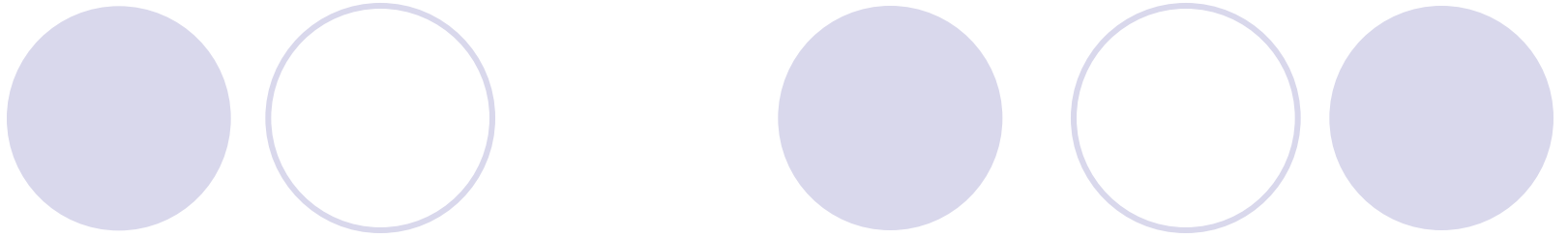
$$ЧГП = ЧГП_0 + ЧГП_1 \times a_1 + ЧГП_2 \times a_2 + \dots + ЧГП_t \times a_t$$

$$ЧГП = \sum_{i=0}^t \frac{ЧГП_i}{(1+p)^i}$$

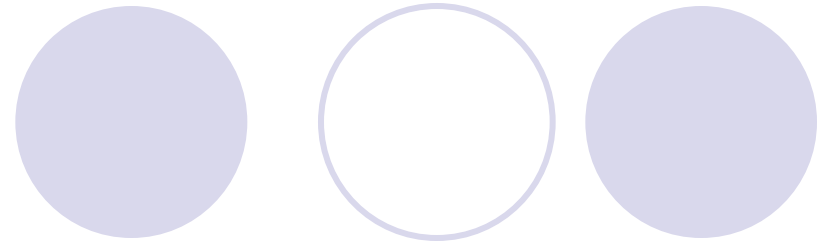
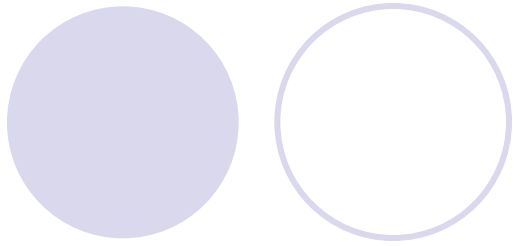
- ЧГП_i — номінальна сума чистого грошового потоку за інвестиційним проектом в окремі інтервали часу його реалізації;
- a_i — коефіцієнт дисконтування суми чистого грошового потоку за інвестиційним проектом, що розглядається;
- p — ставка дисконту, обрана для даного інвестиційного проекту (у вигляді десяткового дробу).

- 2. Чиста приведена вартість:
- $ЧПВ = ЧГП - ІВ$,
- де $ІВ$ — загальна теперішня вартість інвестиційних витрат за проектом;
- $ЧГП$ — загальна сума приведенного чистого грошового потоку за проектом

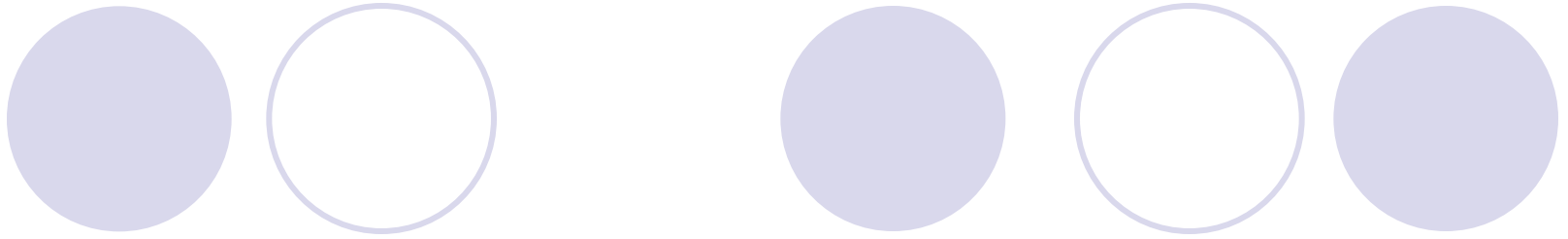
- 3. Внутрішня норма доходності:
- $VND = r$
- При $ЧПВ = 0$, тобто $ЧГП = IV$

- 4. Індекс доходності:

$$ІДІ = \frac{ЧГП}{ІВ}$$

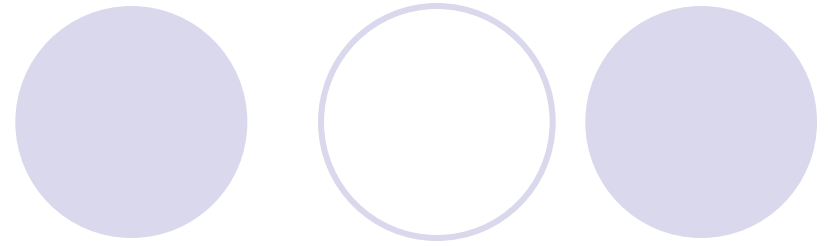
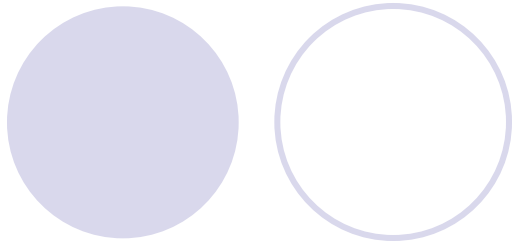
- де ІДІ — індекс доходності за інвестиційним проектом;
- ЧГП — загальна сума дисконтованого чистого грошового потоку за інвестиційним проектом;
- ІВ — загальна теперішня вартість інвестиційних витрат за проектом.

- 5. Індекс прибутковості інвестицій:

$$IPI = \frac{ЧП_r}{IB} \times 100$$

- де ІПІ — індекс прибутковості за інвестиційним проектом, %;
- ЧПр — річна сума дисконтованого чистого прибутку у фазі експлуатації інвестиційного проекту;
- ІВ — загальна теперішня вартість інвестиційних витрат за проектом.

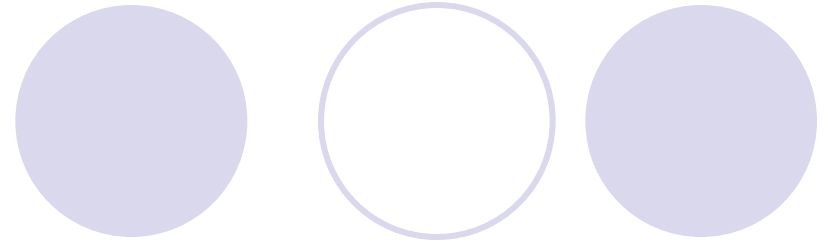
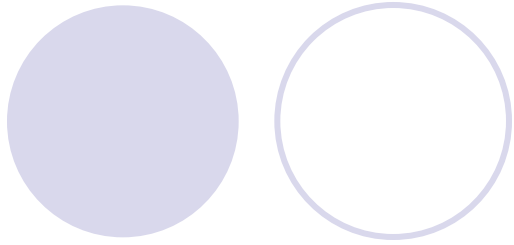
- 6. Період окупності:

$$ПОІ = \frac{ІВ}{ЧГП}$$

- де ПОІ — період окупності інвестицій за проектом;
- ІВ — загальна теперішня вартість інвестиційних витрат за проектом;
- ЧГП_р — середньорічна сума дисконтованого чистого грошового потоку за інвестиційним проектом.

4. Напрями підвищення ефективності діяльності підприємства.

1. Технологія
2. Устаткування
3. Матеріали та енергія
4. Вироби
5. Працівники
6. Організація
7. Методи роботи

8. Стиль управління

9. Державна політика

10. Інституціональні механізми

11. Інфраструктура

12. Структурні зміни